

Erthyglau, llythyrau at y Prif Olygydd:

Y Parchg Ddr Alun Tudur
39 Dorchester Avenue, Pen-y-lan,
Caerdydd, CF23 9BS
Ffôn: 02920 490582
E-bost: aluntudur@btinternet.com

Golygyddion

Y Parchg Iwan Llewelyn Jones
Fronheulog, 12 Tan-y-Foel,
Borth-y-gest, Porthmadog, Gwynedd,
LL49 9UE
Ffôn: 01766 513138
E-bost: IwanLlew@aol.com

Alun Lenny
Porth Angel, 26 Teras Picton
Caerfyrddin, Sir Gâr, SA31 3BX
Ffôn: 01267 232577 /
0781 751 9039
E-bost: alunlenny@hotmail.co.uk

Archebion a thaliadau i'r Llyfrfa:

Tŷ John Penri, 5 Axis Court, Parc
Busnes Glanrafon, Bro Abertawe
ABERTAWE SA7 0AJ
Ffôn: 01792 795888
E-bost: undeb@annibynwyr.org

Dalier Sylw!

Cyhoeddir y Pedair Tudalen
Gydenwadol gan Bwyllgor Llywio'r
Pedair Tudalen ac nid gan Undeb yr
Annibynwyr Cymraeg. Nid oes a
wneio Golygyddion Y Tyst ddim â
chynnwys y Pedair Tudalen.

BODLONI'R CORFF A'R ENAID

Pererindod Capeli
Ceinewydd

Rhaid i bob capel gael
diwrnod i'r brenin a dyna
gafwyd ar Sul olaf mis
Mehafin pan aeth aelodau o
gapeli'r cylch uchod am eu
gwibdaith flynyddol. Eleni,
troi am Lanymddyfri wnaeth
yr aelodau a hynny er mwyn

dathlu geni un o emynwyr mwyaf ein gwlad
sef William Williams. Wrth gwrs, roedd yn
rhaid aros am seibant mewn lle moethus, sef
Gwesty Glyn Hebog yn Llanbed.

Llanfair-ar-y-bryn

Yna i'r Kings Head yn Lanymddyfri am
ginio dydd Sul blasus. Penderfynwyd peidio
cael pwddin - fe ddeallwch pam yn nes
ymlaen. Wedi bodloni'r corff, ymlaen wedyn
i fodloni'r enaid a dechrau yn Eglwys
Llanfair-ar-y-bryn lle claddwyd William
Williams. Yma, cawsom fanteisio ar
wybodaeth Mr Dai Gealy am hanes yr eglwys
a hanes cysylltiad William Williams â'r
eglwys. Parhawyd i'n goleuo gan Gareth Ioan
a roddodd grynodedd o sut le oedd Lanym-
ddyfri o fewn cyd-destun yr oes. Mae ffenestr
liw arbennig iawn yn yr eglwys hon gyda'r
ffenestr yn bwrw golau fel pe bai'r machlud
i'w weld trwyddi ar bob adeg o'r dydd.

Pantycelyn

Ymlaen wedyn at uchafbwynt y daith sef
cynnal gwasanaeth ym Mhantycelyn. Nid
pawb fyddai'n barod i agor eu cartref yn
feunyddiol ond mae Mr a Mrs Williams y

perchnogion presennol yn bobl mor hawddgar
a dymunol ac y maent yn trin pawb fel
cyfeillion mynwsol. Mae Mr Williams yn un
o ddisgynyddion yr emynydd. Dyna gamp,
mae'r un teulu yn dal i fod yn yr un cartref ers
300 mlynedd. Llwyddwyd i wasgu'r 33 oedd
ar y daith i mewn i stafell fyw Pantycelyn a
chafwyd cyfle i gofio am William Williams yn
ogystal â chofio am y person oedd yn
wrthrych i'w emynau sef Iesu Grist. Gwefr, yn
wir, oedd cael cynnal oedfa a chanu'r emynau
yn y llecyn arbennig hwn o Gymru.

Myddfai

Erbyn gadael Pantycelyn roedd yn amser te a
chafwyd te prynhawn ardderchog yn neuadd
Myddfai. Dyma neuadd gymunedol sydd yn
tynnu aelodau'r gymdeithas at ei gilydd gyda
llawer ohonynt yn gweithio'n wirfoddol naill
ai yn y siop neu yn y caffi sydd hefyd yn rhan
o'r neuadd. Wrth gwrs, ym Myddfai rhaid
oedd cael hanes y pentref a chwedl o'r ardal
sef hanes Llyn y Fan Fach a phwy'n well i'n
diddori na Lyn Richards ac Emlyn Morgan,
dau frodor o'r ardal. Aeth pawb am adre
wedi cael diwrnod i'w gofio.

Mair Heulyn

CYSGOD Y GROES

Yn ystod Cynhadledd Annibynwyr y Byd yn
Stellenbosch, De Affrica, fe aeth y
cynrychiolwyr ar ymweliad â threfgordd
Kayamandi lle y gwelsom gyflwr byw tlawd
rhai o bobl dduon y wlad. Er bod y trigolion
yn hynod groesawus tuag atom yr oedd nifer
ohonom yn anghyffyrddus gan ein bod yn
teimlo ein bod yn tarfu ac yn busnesu yn
eu cymuned a'u cartrefi. Yn ystod yr
ymweliad tynnodd Dr R. Alun Evans y
llun trawiadol hwn o gysgod croes yn
Kayamandi. Daw geiriau iasol Iesu o
Mathew 25 i'r meddwl,
'Yna atebant hwythau: "Arglwydd,"
gofynnant, "pryd y'th welsom di'n
newynog neu'n sychedig neu'n ddieithr
neu'n noeth neu'n glaf neu yng ngharchar
heb weini arnat?" A bydd ef yn eu hateb,
"Yn wir, 'rwy'n dweud wrthyich, yn
gymaint ag ichwi beidio â'i wneud i un
o'r rhai lleiaf hyn, nis gwnaethoch i

minnau chwaith." Ac fe â'r rhain ymaith i
gosb dragwyddol, ond y rhai cyfiawn i fywyd
tragwyddol.' (Mat 25:44-46)

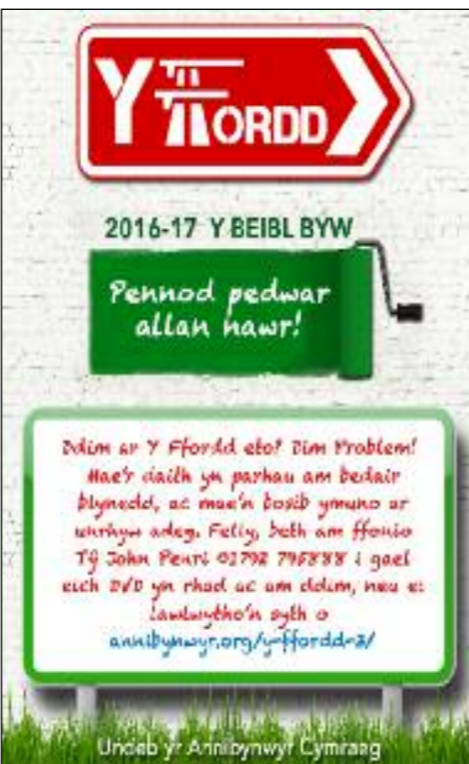
Dyletswydd a brait pob Cristion wrth
wasanaethu'r Arglwydd yw brwydro dros
gyfiawnder gan ddileu tlodi ym mhob man y
maent. Bydd rhagor o hanes y gynhadledd yn
Ne Affrica mewn rhifynnau dilynol o'r Tyst.

Cylch Cyfeillion

Yn y llun gwelir ein gweinidog y Parchg Gwyn
Elfn Jones yn cyflwyno sic o fil o bunnoedd
i'r Parkinson's Treatment Centre drwy law Mrs
Sheila O'Neill, y bu farw ei gŵr o'r salwch
llynedd. Mae aelodau Bethesda, Y Tymbl, wedi
bod yn cwrdd â'i gilydd a chyd ffrindiau bob
yn ail fore ddydd lau mewn clwb o'r enw
Cylch Cyfeillion (Circle of Friends) yn weddol
gyson dros y flwyddyn ddiwethaf i gael
cwpanaid o de neu goffi a chlonec a chwmniaeth
- ac ambell fisgeden! Does dim cost am y te
ond gall rhywun adael cyfraniad i'r elusen y
byddwn yn ei chefnogi yn ystod y flwyddyn.
Casglwyd pum can punt eleni a bu Mrs Sheila
O'Neill yn ddigon caredig i gyflwyno pum can
punt ychwanegol y mae hi wedi casglu yn ei
siop trin gwallt er mwyn gallu cyflwyno sic o
fil o bunnoedd i anfon at yr elusen.

Mae croeso i unrhyw un i ddod draw i
fwynhau'r gwmniaeth - mae pawb yn cael y
cyfle i siarad gyda'i gilydd drwy'r trwch.
Mae'n gyfle hefyd i weld hen ffrindiau a
gobeithio cwrdd â ffrindiau newydd. Bydd yr
arian y byddwn yn ei gasglu yn y flwyddyn
sy'n dechrau yn awr yn mynd tuag at elusen
Multiple Sclerosis. **Elen Davies**

150
1867-2017
PAPUR WYTHNOSOL YR ANNIBYNWYR CYMRAEG
Y TYST
Sefydlwyd 1867 Cyfrol 150 Rhif 30 Gorffennaf 27, 2017 50c.

GWASANAETH CRIST
YN FYD-EANG

Etholwyd y Dr Hefin
Jones, Uwch
Ddarlithydd yn Ysgol y
Biowyddorau ym
Mhrifysgol Caerdydd ac
aelod blaenllaw o Undeb
yr Annibynwyr
Cymraeg, yn aelod o
Bwyllgor Gweinyddol
Cymundeb Eglwys
Diwygiedig y Byd yn
Leipzig, yr Almaen, yn
gynharach y mis hwn.

Yn frodor o Bencader
yn Sir Gaerfyrddin ond
bellach yn byw yng Nghaerdydd, enwebwyd

fod Hefin wedi ei ethol yn aelod llawn o'r
Hefin gan Undeb yr Annibynwyr
Cymraeg, ac ychwanegwyd ei enw
at restr o fwy na 60 o enwau oedd
wedi eu cynnig gan amrywio
eglwys ac undebau eglwysig o
amgylch y byd.

Gan fod tri cham i'r proses ethol,
rhaid oedd aros rhai dyddiau am y
canlyniad yn ystod cynhadledd yr
oedd y Cymundeb wedi ei threfnu
yn Leipzig ar ddiwedd Mehafin a
dechrau Gorffennaf eleni i ddatlu
500 mlwyddiant dechrau'r
Diwygiad Protestannaidd yn 1517.
Pan ddaeth y cyhoeddiad, cafwyd

Agor pennod newydd ym Mangor

Cynhaliwyd oedfa arbennig ar 9 Gorffennaf dan
lywyddiaeth y Parchedig Olaf Davies i ddatlu hanes capel
Pendref ac i edrych ymlaen at agor pennod newydd yn
hanes Ymneilltuaeth Bangor wrth i Annibynwyr Pendref a
Bedyddwyr Penuel ddod at ei gilydd i ffurfio Eglwys
Gydenwadol Emaus. Cyfarchwyd plant a ieuencid yr
eglwys gan y Parchedig Ddr
Huw John Hughes a
thraddodwyd pregeth rymus
gan y Parchedig John
Gwilym Jones. Cyflwynwyd
dymuniadau gorau Cyfundeb
Gogledd Arfon gan Ifor Glyn,
Ysgrifennydd y Cyfundeb.
Roedd côr y plant yn llawn
hwyl a darlenniad Gethin Elis
o hanes y daith i Emaus yn gosod y cywair priodol o'r
cychwyn. Daeth yr oedfa i'w therfyn yn swm emyn Peter
Thomas, 'Cerddwn ymlaen i'r yfory', a'r canu yn codi'r to i
gyfeiliant ysbrydoledig Dafydd Tecwyn Ellis wrth yr organ.

Y Parchedigion Huw John Hughes, Olaf Davies
a John Gwilym Jones

Plant Eglwys Emaus yn eu helfen

EGLWYS ANNIBYNNOL LLANFAIRFECHAN

Dyma grynodeb o'r adroddiad a gafwyd yng
Nghwrdd Chwarter Arfon gan Mrs Rhiannon
Hughes o Eglwys Annibynnol Llanfairfechan
am Eglwys Garizim a hanes yr achos yno:
Adeiladwyd Capel Garizim yn 1862 a Chapel
Peniel yn 1870. Fe'i hunwyd yn 1979 a'u
galw'n Eglwys Annibynnol Llanfairfechan.
O'r flwyddyn honno ymlaen, cynhaliwyd yr
oedfaon yn Garizim. Ar ôl i'r Parchedig John Watkin ymddeol ni phenodwyd
neb yn ei le fel bugail. Eleni, mae gennym 13 o aelodau a bydd 10 ohonynt yn
mynychu'n rheolaidd. O'r 10 sy'n dod yn rheolaidd, mae'r ieuengaf yn 50 oed
a'r hynaf yn 90 oed. Gan fod Capel Tabernacl Penmaenmawr wedi cau yn
ddiwedd, bydd eu tri aelod yn ymuno â ni unwaith neu ddwywaith y mis.

parhad ar dudalen 2

